

com suposa *AlcM*), hem de rebutjar la temptació de veure-hi una variant antiga, ja heretada del tipus a-al. mj. *jēhan*. De fet les dades més antigues que tenim d'aquesta forma no remunten part del·là de cançons populars, potser dables del S. XVII, o com a molt, el XVI: «hont teniu las criadas, muller lleyal? / —A les cambres són, que dormen, - Comte N'Arnau / —Me las *jicariau* veure, muller lleyal? / --- / ahont teniu los mossos --- me'ls-e *jicariu* veure ---?» (versió recollida a Girona, MilàF, *Romllo*, 78C); «El Pare Prior arribava: / —Jo li vinc a demanà / si 'm volria deixà uns hàbits. / Els hàbits jo 'ls *jicaré*» (ibid., 258.52: s'observa que és el modest fratre llec el qui usa el terme rústic *gicar*, mentre que el Prior li deia *deixar*).

Avui la forma que s'ha conservat és, quasi pertot *gicar*: «*žikém fě i žikém kúř...*» em deia un capcinès manllivant el clàssic fr. *laissez faire, laissez passer*, a Formiguera (1960). *Gicar* sobretot és un mot típic del parlar de Cerdanya: fins i tot ho diuen la gent de «la Vila» (Puigcerdà, 1922 ---), i de tota Cerdanya, des de l'Alta («havia *žikái* l'àliga per tirar a l'esparver» Estavar, 1939; «la Creu de Toret la van *gicar* estar» Llúvia, 1935), fins als pobles del Cadí («han de *gicar* el camí i enflar-se canal amunt» Cava, 1932). Però no ho és menys d'Andorra: vegeu-lo en un escrit en dialecte d'aquesta comarca en «*Mirador*» (22-VIII-1929, 1.^a plana). L'àrea d'ús intens de *gicar* es prolonga des del Cadí dret al Sud, pertot: el sento al peu del Pedraforca (Gresoleit, 1936; Maçaners, 1964; Gósol, 1932); «no *giqueu* el camí» a St. Llorenç de Morunys (1935); «l a *žikáda*» Lloberola de Biosca (1964); a Sant Pesselàs arran de Calaf (1929). Però també, des d'Andorra, sobreix a l'Oest, i encara amb ús intens mentre és arran de la gran serralada fins a la Vall d'Aneu (Pol., 20); a Tor de Vall Ferrera fins i tot en el sentit de 'prestar': «si 'm vol *žiká* un duro... só de fiar...» (1932). Segre avall, la influència, ja apuntada del sinònim *deixar*, ha fet que dignin *dicar* (Montanya, *Top. Mèd. de Ponts*, p. 211).

Sobre l'etimologia germànica d'aquest verb, ja va escriure Diez (*Wb.*, 159), assenyalant la seva correspondència amb l'it. ant. *aggecchirsi* i l'oc. ant. *gequir*, d'igual significat (d'ací l'acceptació per part del REW, 4580).

Hi va haver bastant de vacil·lació, sobretot a causa de la -k- intervocàlica com a prolongament d'una mera aspiració, i Spitzer ho accentuava encara a la vista de la variant *gicar* (*Nhp. Mgn.*, 1913, 157ss.). Ant. Thomas (*Festgabe Mussafia*, 650) per ajudar-se a creure-hi esmentava la k de l'oc. *cara/chiera/quieira* 'sudari' del germ. *HARJA (> fr. *haire* 'cilici'); val a dir que no era un suport gaire animador, no solament pel fet de ser un cas únic el d'aquest altre mot, sinó perquè els NPP germànics en *Hari*- solen aparèixer en baix llatí transcrits com a *Chari*- (a conseqüència dels nombrosos *Chariowald*, *Chariowind* etc., abundants en temps d'Armini, en què la aspirada del germànic comú encara sonava com una forta fricativa velar *h*), i això pogué determinar que en l'apellatiu *harja* es fes el ma-

teix, per tal com era de la mateixa arrel.

AlcM s'oposa bastant a aquesta etimologia, per això, i també perquè «ni l'evolució fonètica ni la semàntica són clares». Però quant a això últim, hem mostrat supra com s'explica perfectament. Pel que fa a la fonètica, comença per tranquil·litzar-nos el fet que el verb és *jehir* amb -h- en francès antic i en total sinonímia amb el significat del mot cat.-oc.-it.; d'altra banda, queda explicat ara el metaplasme del cat. mod. *gicar*. Així mateix, hi ha el fet que l'alt i baix al. ant. *jēhan* correspondrien a un verb romànic en -ARE més que en -IRE.

És Gamillscheg que va trobar l'explicació fonètica que acaba de convèncer; més que més pel fet que, d'un sol tret, amb aquesta senzilla suposició, queden eliminades les dues petites dificultats: la -k- i l'-ir. Basta admetre que en el fràncic antic el verb terminava en -JAN, i llavors la *h*, davant la semivocal havia de duplicar-se, segons fonètica germànica, i el mot havia de ser *JEHJAN amb *h* doble; aquesta geminada forta justifica que la major part de les llengües romàniques ho reforcessin com a *k*, i que, no obstant, en el Nord de Franca (on el bilingüisme era més intens i no es produïen, per tant, tan fàcilment les substitucions aproximades de sons), es guardés la *h* i diguessin *jehir*: «donde la *h* aparece reduplicada se pronunciaba como fricativa sorda, que en romance (con excepción del galo-rom. septentrional) se substituyó en *k* --- oc. *jaquir*/fr. ant. *jehir*; *Ōhbjan* 'hacer crecer' (Brüch, *Germ. Lebnw. im Vulgärlatein*, 34) > fr. ant. *tebir*/it. *tecchire*».

Així Gamillscheg, *RFE* XIX, 254. Aquesta diferència en el tipus morfològic en -JAN pot justificar alhora una diferència en el vocalisme radical: per això, en *Rom. Germ.* (I, 167 i 260, n. 1) admet com a existents alhora dues variants frànciques *JEHJAN i *JAHJAN. Un germanista tan magistral com Bruckner s'hi adherí resoltament (*VRom.* I, 143), i jo no hi vacillo gens. Car així s'acaba d'explicar tot: JAHJAN va donar el cat. *jaquir*, JEHJAN l'it. *aggecchirsi*, fr. *jehir* i la forma *gequir* majoritària en llengua d'oc, minoritària en català. Car també en occità van coexistir més o menys les dues variants vocàliques: *jaquir* apareix en el *Jaufré*, vv. 620, 1081 i 6986, si bé també s'hi troba un cas de l'altra: «no-l *jec* anar» en el vers 5407 (cf. la nota de Lavaud a aquest vers).

DERIV.: *Gica* 'deixa, llegat' (Ripoll).

¹ També hi pogué haver un fet comparable al del tarragonès *deix* (imperatiu), *deixir*, o el barceloní *donc, dons*, per 'dono, dones', només que en sentit invers; una forma de subjuntiu, d'ús força freqüent, com *no gecau, no gicau*, pogué passar a *no giqueu*, d'on infinitiu *gicar*. En tot cas és clar que el model del més comú *deixar*, sinònim de *gicar*, no devia ajudar pas poc a reforçar aquesta innovació.

JARDÍ, pres del fr. *jardin* id., diminutiu romànic del fr. ant. *jart* 'hort', provinent del fràncic *GARD 'clos', 'tanca d'hortes', cf. a-al. ant. *gart* 'cercle', 'rotllo', ags. *geard* 'un tancat, un clos', angl. *yard* 'pati',